

Nya elementarläroverket för flickor

September 2025

Nya Elementarläroverket för flickor, nuvarande Victoriaskolan, vid Engelbrektsskolan 1. Foto: Mattias Blomgren, CC BY-SA 3.0 <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>, via Wikimedia Commons

Nya Elementarläroverket för flickor är en skolbyggnad i tre våningar vid [Engelbrektsgatan 1/Viktoriagatan 28-30](#), i stadsdelen [Vasastaden](#) i [Göteborg](#).^[1] Byggnaden ligger i kvarteret *14 Linden* och uppfördes år 1889 i [nyrenässansstil](#). Byggnaden är sedan den 7 februari 1990 [byggnadsminne](#).^{[2][3]}

Skolan grundades år 1867 och flyttade in i den nya byggnaden år 1889, vilken uppförts efter ritningar av [Adrian C. Petersson](#). Fasaden består av rött [tegel](#) med [putsdekor](#) och band av ljusare tegel.^[4] År 1946 kommunaliserades stiftelsen och fick namnet "Göteborgs nya elementarläroverk".^[5] Den var en kommunal flickskola fram till 1966/1967, då den lades ner.

Därefter flyttade Göteborgs skolmuseum in i lokalerna, och fanns kvar där fram till januari 1993, då samlingarna överfördes till [Ostindiska huset](#). Skolan fick därefter namnet Engelbrektsskolan och senare [Tyska skolan](#).^[6] Skolans namn är numera *Victoriaskolan*.^[7]

Byggnaden

Byggnaden är uppförd i tegel i tre våningar och präglas av [nyrenässansens](#) symmetriska stilideal. Framsidans fasad karakteriseras av kraftigt framspringande [sidorisaliter](#) och en mindre artikulerad mittrisalit med port. Baksidans fasad mot Karl Gustavsgatan har en bred framspringande mittrisalit motsvarande framsidans indragna fasadparti mellan sidorisaliterna. Tegelfasaderna artikuleras ytterligare av vertikala förkroppningar av risaliternas fasader och

mellan [fönsteraxlarna](#) på övriga fasader. Dessa avslutas upptill som [pilastrar](#) eller lisener, med [kapitäl](#) eller kapitälliknande förkroppningar av [taklistens](#) nedre del. De senare utförda i gulfärgad puts eller mera troligt som prefabricerade fasadornament i cement.^[8]

Fasaderna kännetecknas av den av olika [kulörer](#) dekorerade tegelarkitekturen, som rådde vid tiden för bygget. Denna visar sig som horisontella band av tegel i avvikande kulör mot tegelröd bakgrund – samtliga av [förbländertegel](#). Sockeln är klädd med svart eller grönglaserat tegel, bottenvåningen har band av grå sten och övervåningarna är bandade med tegel i gulbrun kulör. Gördel [gesimser](#) i gulbrunt tegel skiljer våningarna åt. Fasaden avslutas uppåt av gulfärgade kapitäl eller kapitälliknande förkroppningar av listverket. På detta står [konsoler](#) på rad, som bär en kraftigt framspringande takfot. Mittrisaliten övergår ovan takfoten i en trappstegsformad [attika](#) där en [valvbåge](#) i mitten inramar ett cirkelrunt fält med en urtavla, undertill dekorerad med en [festong](#).^[8]

I bottenvåningen har mittrisalitens övre del utformats som en [triumfbåge](#) i gulfärgad puts eller cementornament, vars valvbåge omfattar portens tredelade överljus. Porten i rödbrun kulör är en pardörr med glasad överdel och två bredvid varandra stående speglar nedtill i varje dörrblad. Fönsteröppningarna avslutas upptill med [stickvalv](#) i bottenvåningen och första våningen, andra våningen har raka valv – så kallade *ryssvalv*. Fönstren är av T-postmodell med bågar i rödbrun kulör. Mot söder finns en tillbyggnad från 1926, dennas fasadliv är indragen i förhållande till övriga fasaden, men är i övrigt uppförd med samma utseende som den övriga byggnaden.^[8]

Målningar av Carl Larsson

"Tjefka", en av [Carl Larssons](#) väggmålningar från 1890 i ett trapphus på Nya elementarläroverket för flickor; nuvarande [Victoriaskolan](#). Motiven visar "Svenska kvinnan genom seklen" i den svenska historien. Målning: Carl Larsson, Public domain, via Wikimedia Commons

Trapphuset är unikt, då det är utsmyckat med målningar utförda av [Carl Larsson](#) och bekostade av [Pontus Fürstenberg](#). Målningarna skildrar *"Den svenska kvinnan genom seklen"*.^[9] En av lärarinnorna vid skolan, [Hedda Key](#), syster till [Ellen Key](#), frågade Pontus Fürstenberg om den nybyggda skolan kunde få en liten tavla. Pontus och [Göthilda Fürstenberg](#) besökte tillsammans med Carl Larsson skolan. Paret Fürstenberg ansåg: *"nå, gör henne en liten målning över den första dörren; mer är detta fasliga hus icke värt"*. Carl Larsson gjorde en annan bedömning och utförde i hemlighet skisser till målningarna. Fürstenberg överraskades när målarmästaren Erik Wagner kom med Larssons skisser och nio gesäller och han gav Larsson tillåtelse att utföra målningarna, vilket skedde under hösten och vintern 1890–1891.^{[10][11]}

Målningarna föreställer kvinnan "från stenålder till nutid" och i entré finns [Idun](#), [Heliga Birgitta](#) och [Fredrika Bremer](#) omgivna av texten "FLIT, LYDNAD, GODHET, SANNING, FROMHET". Därefter kommer stenålderskvinnan *Tjefka*, vikingakvinnan *Gerdr* med barn och drottning Ingegerds tärna *Sissalill*. [Gustav Vasas](#) tid representeras av borgarfrun *Kerstin* och *Apollonia Larsdotter*.

Målningarnas färgskala har dittills varit mörk, men därefter ljusnar den. Samtiden representeras av göteborgsflickorna *Göthilda Magnus*, *Clara Wallerius*, *Greta Runnerström*, *Ellen Schultz* och *Sigrid Westerberg*. Kung *Oscar II* och drottning *Sophia* omges av den tidens nyheter *kugghjul*, *glödlampor* och *telefonledning*. På översta våningen skildrar målningarna tiden för Göteborgs grundläggning med *Gustav II Adolf*, kvinnan *Amrika* och tre *rokokodamer*.^{[12][13]}

Carl Larsson var inte nöjd med målningarna och betraktade dem som ett hastverk. Professor Karl-Gustav Hedén ansåg dock att det är "den främsta konstnärliga skildring av den svenska kvinnan över huvud taget".^{[2][14]}